

Horea Popescu a montat piesa cu câteva stagioni în urmă la teatrul din Braşov, într-o reprezentaţie de un farmec autentic al hazului generos şi al poeziei discrete ce o degajă. Reluarea ei pe prima scenă a ţării e un prilej fericit de a o face mai cunoscută publicului şi de a pune în valoare forţe interpretative de recunoscut renume în teatrul nostru, de aici şi de prin alte părţi. Îl invită în reprezentaţie pe actorul Mircea Andreescu de la Braşov, care realizează, cu o excepţională forţă sugestivă şi nerv, portretul unui personaj ascuţit la minte, complex, *Janko*, îl aduce pe Virgil Ogăşanu pentru interpretarea discretă, cu zâmbet fin şi reflecţii adânci, a profesorului *Mihajlo*. Apar şi Radu Panamarenco, hâtru în rolul unui brutar naţionalizat de comunişti, căruia nici pe celălalt tărâm soţia nu-l scuteşte de visuri, *Marko*, Eusebiu Ştefănescu într-un profil de doctor distins, elegant, cu aplicaţii muzicale, *Katic*. Fructifică însușirile profesioniștilor primei scene într-o paletă diversă, sincronizată, de la distincția discretă a Ralucai Zamfirescu (*Mătuşa Anghelina*) la ifosele expeditivă ale lui Mircea Rusu (*Ivan*), de la cochetăria frivolă a Rodicăi Popescu-Bitănescu (*Lepa*) la bonomia ultragiată de destin a lui Valentin Uritescu (*Bărbierul*). Are în George Ivaşcu un discipol până la sacrificiul de sine (*Peter*), în Eugen Cristea un luptător pentru o cauză perimată de istorie (*Keser*), în Vivian Alivizache o amintire duioasă a soţiei profesorului (*Milica*), în tânărul Marius Gâlea un lăutar inimos şi păgubos (*Rozmarin*). N-am motive să suspectez echilibrul portretistic al personajelor definite aici din linii aparent simple, dar cu reliefuri de adâncime şi lirism.

Plastica şi muzica îi aparţin, deopotrivă, regizorului şi ele întregesc o ambianţă de proiecţie senină şi îngândurată niţel în suflute.

Teatrul Național București – Tărâmul celălalt de Dušan Kovacevic. Traducerea: Mariana Ştefănescu. Regia, decorul ilustrația muzicală: Horea Popescu. Costumele: Florilena Popescu Fărcăşanu. Cu: Raluca Zamfirescu, Mircea Rusu, Rodica Popescu-Bitănescu, Gabriela Bobeș, Valentin Uritescu, Vivian Alivizache, Mircea Andreescu, Radu Panamarenco, Eusebiu Ştefănescu, Eugen Cristea, Marius Gâlea, Virgil Ogăşanu, George Ivaşcu, Mihai Perşa. Data premierei: 17 octombrie 2002.

Noapte de pasiuni şi amăgiri

Greu şi-a mai găsit farsa cu numărul 6 a lui I.L. Caragiale desprinderea de tradiţia realist-tipologică a lui Sică Alexandrescu. Lucian Pîtilie o făcuse în 1965 cu *D-ale carnavalului*, vizând paroxismul pasiunilor dezlănţuite, asemeni Valeriu Moisescu cu acelaşi text, Liviu Ciulei în 1972 cu *O scrisoare pierdută*, pe motivaţii mai analitic reliefate într-o acţiune veridică elaborată nuanţat. Furtunoasa "noapte" rezistă. Până în 1979, când Alexa Visarion a scos-o din onorabilitatea jupânilor cu ambiţ în derizoriul mahalagesc al maidanelor „cu dragoste”. A fost o viziune inedită, coerentă, cu forţă satirică în direcţia moravurilor sordide. A declanşat, însă, un plonjon în trivialitate pentru mai multe versiuni incoerente, fără o concepţie inedită, de care nu era vinovat regizorul. Cu găselniţe de tip closet în mijlocul scenei de unde jupânul să asculte lectura ziarului în timpul altei preocupări personale, o oală de noapte cu care trece Veta prin acelaşi moment şi dă să le toarne cu un polonic în farfurie ceea ce, abulică, credea că e ciorbă, junele Rică lepădându-şi grabnic pantalonii după sau înainte de a intra pe uşă, cu tremurul erotic de rigoare, au apărut schelele, mai pe o latură, mai pe toate trei ale scenei, să vizualizeze fuga acrobatică a acestuia pe ele şi urmărirea furibundă, au proliferat ciupituri satirice înainte de '90 la adresa demagogiei şi carierismului

politic. După '90, această direcție s-a accentuat cu tricolorul agățat pe fundal ca o emblemă a fanatismului patriotic, fără nici o legătură cu „amoarea” care stârnește furtuna, dar s-a accentuat și cealaltă direcție, cu o răsturnare, neprevăzută pentru minți sănătoase, a geloziei jupânului spre Chiriac, din porniri homosexuale, că o preferă pe Veta și nu pe el. Biata farsă, obiect de experimentări obscene!

Nu credeam că va regenera într-o teatralitate autentică în această „caragialiadă”, cum i-a spus cineva. Minunea s-a întâmplat în primăvară, în anul Caragiale, când un grup de tineri conduși de o regizoare debutantă, Teodora Câmpineanu, a citit cu ochi proaspeți farsa lui Nenea Iancu și a jucat-o cu o frenezie și o vitalitate comică exemplare, pe scena unei case de cultură, punându-și în valoare intensitatea pasiunilor stărnită de cea mai veche și naturală înclinație omenească. Și s-a repetat, cred eu, în toamnă, la deschiderea stagiunii festive a Teatrului Național din București, cu versiunea originală a tânărului Felix Alexa. Teodora Câmpineanu n-a vrut să inoveze, a vrut doar să joace cu sinceritate simțămintele personajelor prinse în niște furtunoase încurcături amoroase de-o noapte și s-o facă cu vervă și farmec. A reușit. Mai experimentat, Felix a venit cu o viziune nouă de teatralitate, care, normal, a surprins. Vizual și în joc. Mai întâi, un decor de oglinzi pe fundal, nu știu cum și transparente, care lasă să se vadă dincolo de ele un culoar strâmt ce ar închipui strada pe care patrulează jupânul cu al său ipistat, sau altă dată schelele de urmărire, și câteva ferestruici cu fructe, flori, închipuind case pe o pânză întunecată de noapte. În mijlocul scenei, un leagăn. Atât. Ce rost are leagănul? Întrebarea stăruie un timp, fără vreo clarificare, apoi nici n-o mai cauți, furat de joc și de ingeniozitatea efectelor comice.

Spectacolul începe cu Jupân Dumitrache în uniformă întors spre stradă, cu spatele la noi, relatându-i lui Ipingescu *“Iaca, niște papugii...”*, cu reflectarea mutrelor noastre curioase în oglinzi. O glumă. Sala râde. La premieră, parcă s-a și aplaudat. Semn de teatralitate împărtășită, de care regizorul n-a făcut exces prin reflectare în decor, ci prin fantezie inspirată de derularea frenetică a acțiunii. Cu ritm de cavalcadă din seria filmelor mute, contrapuncte și răsturnări neprevăzute, gaguri din belșug. Jupânul e la vârsta a doua în plină bărbăție și vigoare, mândrie și autoritate cazonă, cu care nu face să te pui. Cu atât mai mult e vulnerabil romanțul sentimental al *Vetei* (Irina Movilă) de „ochi alunecoși” pentru ceva mai tânărul *Chiriac* (Mihai Călin), dar îl întreține cu patimă și femeiască șiretenie pentru că așa e firea lucrurilor. Turbat de gelozie, Chiriac vrea să-și pună capăt zilelor cu șpanga la beregată, Veta se roagă s-o omoare mai bine pe ea dacă o știe c-un păcat, o întoarcere iute a ochilor lui spre ea – e o idee! – și îndepărtând șpanga de gât, venind la biata „inimă ușoară” cu ea ridicată. Teatralitate pură. Savoarea crește o dată cu apariția lui Rică, Dan Puric, subțirel, miop, cu o pălărie-burlan, geantă cu obiecte de idilă curată, pijama, pastă de dinți, atent cu sine, galant cu alții, glas de clavicin și mișcări studiate. Nici vorbă de haimana, personajul e ridicol din prea multă vanitate de sine, extravaganta costumației și anacronismul situației în care evoluează. Scapă de urmăritori agățându-se agil de o grindă din tavan, aceștia trec aprigi pe străduța îngustă cu puștile în vânt, într-un ralanti contrastant cu turbarea, ca într-o parodie cinematografică, muzica are izbucniri „furtunoase” și legănări de vals – care legitimează, poate, leagănul suspendat – ce încheie aristocratic o noapte de pasiuni frenetice și amăgiri, de azi și dintotdeauna. O valorificare în esența spiritului lui Caragiale, că de stil s-a tot vorbit și fiecare îl proiectează după sine. Mie mi-a plăcut.

Teatrul Național București – O noapte furtunoasă de I.L. Caragiale. Regia, ilustrația muzicală, light-design: Felix Alexa. Scenografia: Diana Ruxandra Ion. Cu: Mircea Rusu, Orodel Olaru, Mihai Călin, Rodica Ionescu, Dan Puric, Irina Movilă, Ileana Olteanu, Medeea Marinescu. Data premierei: 9 octombrie 2002.